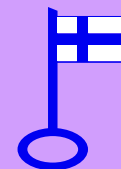

Nollatilanne-tutkimus

Johtajat ja HR -ammattilaiset
kyselytutkimuksen tulokset

**SUOMALAINEN
TYÖ**

18.3.2025

Jokke Eljala

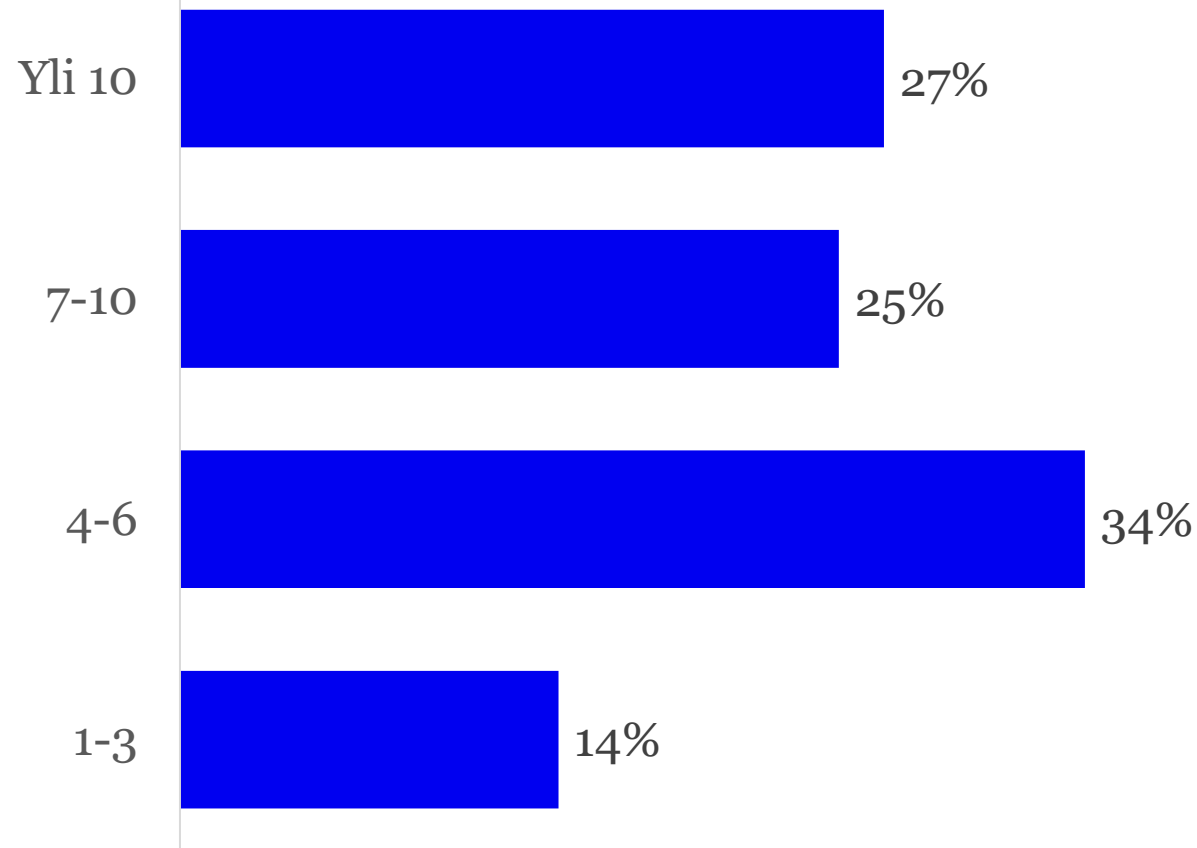
Tutkimuksen toteutus

- Tutkimus tehtiin aikavälillä 14-26.2.2025.
- Kysely toteutettiin Suomalainen työ ry:n toimesta Surveypal-kyselytyökalulla
- Kyselyyn vastasi 806 toimitusjohtajaa ja HR-ammattilaista
- Kyselyssä selvitettiin:
 - Kuinka monessa eri tehtävässä olet työskennellyt ennen nykyistä tehtävääsi?
 - Kokemukset nuorten palkkaamisesta.
 - Haaveet ja huolet nuoren työntekijän palkkaamiseen liittyen.
 - Valmius palkata nuori ilman työkokemusta.
 - Hyödyllisyys alustasta, jossa on kerätty kaikki nuorille suunnatut työpaikat.
 - Pohdinnat omasta tulevaisuudesta

Tiivistelmä tuloksista

- Yli puolet vastanneista toimitusjohtajista ja HR-ammattilaisista oli työskennellyt vähintään seitsemässä työtehtävässä ennen nykyistä tehtäväänsä.
- 39 prosenttia koki nuoren palkkaamisen melko helpoksi.
- Asenteen ja luottamuksen merkitys korostui haaveissa nuorta työntekijää palkatessa, kun taas huolenaiheissa nousi esiin motivaation ja sitoutumisen puute.
- 67 prosenttia oli valmis palkkaamaan nuoren ilman aiempaa kokemusta. Kokemattoman nuoren palkkaamisen etuina nähtiin uudet ajatukset, innokkuus ja mahdollisuus kouluttaa ammattiosaajaksi.
- 55 prosenttia pohti, mitä haluaisi tehdä ”isona”. Haaveet liittyivät jatkuvaan oppimiseen, muiden auttamiseen, merkityksellisen työn tekemiseen ja yrityksen menestymisen rakentamiseen.

Kyselyyn vastanneista toimitusjohtajista ja HR-ammattilaisista yli puolet olivat työskennelleet yli seitsemässä tehtävässä ennen nykyistä tehtäväänsä

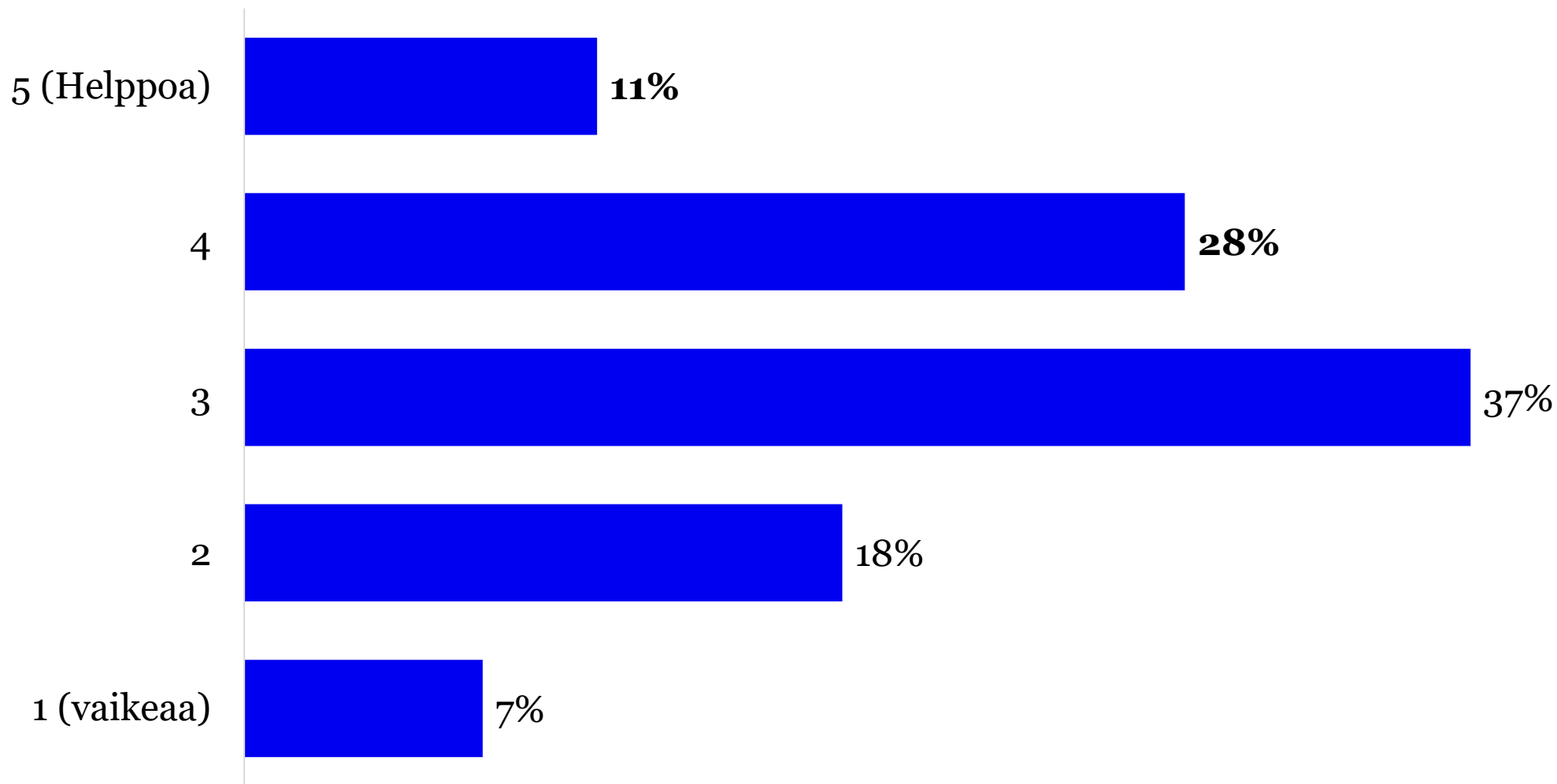
– Viisi eniten mainittua työkuvaä liittyivät seuraaviin työtehtäviin:

- 1) Rakennustyöt (tsupari, rakennustyömaan apumies).
- 2) Siivous (toimistosiiivous, hotellisiivoja, lentokentän siivoja).
- 3) Varastotyöt (varastoapulainen, varastotyöntekijä).
- 4) Asiakaspalvelu (Kioskin myyjä, kaupan myyjä, infotyöntekijä)
- 5) Maataloustyöt (mansikanpoimijana, maatalan lomittaja).

SUOMALAINEN TYÖ

Kysymys: Kuinka monessa eri tehtävässä olet työskennellyt ennen nykyistä tehtävääsi?

Lähes 40 prosenttia vastaajista koki nuorten palkkaamisen helpoksi

Nuorten palkkaamiseen liittyen vastaajien haaveissa nousivat esiin motivoituneiden ja uusia ideoita tuovien henkilöiden löytäminen, ja heille oppimismahdollisuuksien tarjoaminen

- **Asenne ratkaisee:** palkattavien nuorten toivotaan olevan motivoituneita ja innokkaita oppimaan työhön liittyviä asioita sekä tarttumaan niihin rohkeasti. Vastaajat toivoivat mahdollisuuden kasvattaa tulevaisuuden ammattilaisia erilaisten mentorointi ja koulutusohjelmien avulla. Rekrytointikampanjassa haluttiin korostaa oppimishalua ja rohkeutta.
- **Luottamisesta vastuuseen:** haaveissa nousi vahvasti esille mahdollisuus antaa nuorille vastuullisia tehtäviä, jotta nuori voi osoittaa olevansa luottamuksen arvoinen ja pystyy näyttämään osaamisensa. Antamalla nuorille vastuullisia projekteja halutaan kasvattaa nuorista huippuosajia.
- **Uutta virtaa ja ajatuksia tekemiseen:** nuorten halutaan olevan ennakoluulottomia ja valmiita haastamaan vanhoja tapoja, jotta jatkossakin työyhteisöt ja –tekeminen paranisi.

Lainauksia haaveista liittyen nuoren työntekijä palkkaamiseen

“Nuoretkin ansaitsevat vastuullisia tehtäviä ja luottamusta, tällöin voi kasvaa huippuosaajia joilla on vahva ammatillinen itsetunto.”

”Nuorella tulisi olla oman elämän ja aikataulujen hallinta kunnossa. Motivaatiota työtä kohtaan.”

”Kun löytyy se innokas ja oppimishalukas nuori, niin siinä on vain taivas rajana mitä kaikkea hän voi oppia ja hän pystyy kovalla työllä nousemaan yrityksessä jopa korkeampiin asemiin ja tulla juuri oman tehtävänsä huippuosaajaksi.”

”Reippaita uusia tekijöitä ja ajatuksia rikastamaan yrityskulttuuria.”

”Olisivat halukkaita ja innostuneita oppimaan uutta, ja rohkeutta tarttua toimeen kuin toimeen ja kannustaa kavereita töihin.”

”Toivon, että nuori tuo uusia ajatuksia organisaatioon ja että 'vanhat tekijät' arvostavat ja kannustavat nuoria työyhteisön sisällä.”

Nuorten palkkaamiseen liittyvissä huolissa esiin nousivat kokemattomuus, työelämätaitojen puute ja kyky sitoutua työhön

- **Motivaation puute ja kyky sitoutua:** huolissa korostui nuorten työntekijöiden motivaatio ja sitoutumien työhön. Vastaajat odottivat nuorilta parempaa ymmärrystä työelämän säännöistä ja velvollisuuksista. Tämä vaatii työnantajilta tuen ja perehdytyksen tarjoamista nuorille työntekijöille
- **Kokemattomuus ja työturvallisuus:** huolissa nousi esiin myös kokemattomuuden vaikutus työn laatuun ja tehokkuuteen sekä kykyyn noudattaa turvallisuusohjeita. Vastaajat odottivat rohkeutta kysyä sekä tarkkuutta noudattaa työaikoja ja –tapoja.
- **Sosiaalisen median ja kännykän käyttö työaikana:** monet nostivat huolenaiheena esiin nuorten liiallisen kännykän käytön työaikana ja sen vaikutuksen työntekoon. Vastaajat korostivat yhteisten työelämän pelisääntöjen ja –taitojen merkitystä.

Lainauksia huolista liittyen nuoren työntekijä palkkaamiseen

”Ymmärtääkö työelämän säännöt ja velvollisuuden hoitaa tehtävät loppuun saakka poistumatta työpaikalta ilman lupaa, kännykkää ja sometus eivät ole työaika.”

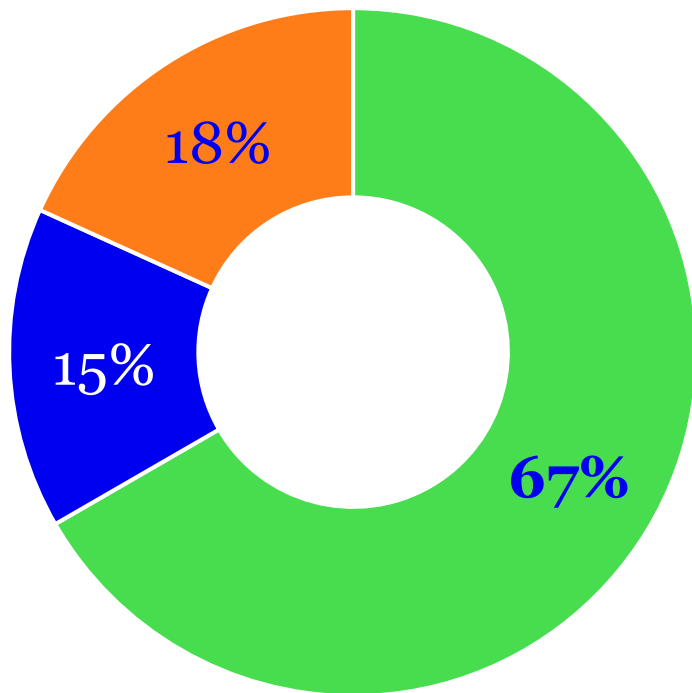
”Motivaatio, asenne ja kokemattomuus mitä työelämä vaatii sääntöineen ja vastuineen.”

“Myös arvostusta omaa tekemistä kohtaan täytyisi olla, on voitava kantaa vastuu tekemisestään ja voitava sanoa että mitä olen tämän tehnyt ja tuon aikaan saanut. Siis positiivisessa mielessä oltava ylpeä saavutuksistaan kun on parhaansa yrittänyt, enempää ei voi itse tai työnantaja vaatia. Työnantajan toki on aluksi määritettävä vaatimustaso osaamisen mukaan.”

“Työmoraali, motivaatio, lähteekö kohta opiskelemaan (lisää tai ensimmäistä tutkintoa), vaihtaako kohta työpaikkaa.”

“onko nuorilla riittävä ymmärrys työelämän odotuksista ja vaatimuksista? Kaikilla tiedossa oikeudet, onko velvollisuudet kristallin kirkkaat?”

Yrityspäätätjää vastaajista 67 prosenttia oli valmis palkkaamaan nuoren ilman aiempaa työkokemusta

■ Kyllä ■ En ■ En osaa sanoa

Vastaajien mielestä kokemattoman nuoren henkilön palkkaamisen etuja ovat mm:

- **Uudet ajatukset ja innokkuus oppia**, mikä tekee kokemattomasta nuoresta joustavan ja avoimen uusille toimintatavoille.
- **Mahdollisuus kouluttaa** nuori yrityksen omiin tarpeisiin ja toimintatapoihin.
- **Motivaatio ja asenne**, joka näkyy työmotivaatiossa ja sitoutumisessa.
- **Alhaisemmat palkkakustannukset**, joka mahdollistaa useamman nuoren kokemattoman palkkaamisen ja työkokemuksen tarjoamisen.
- **Uudet näkökulmat**, joita nuoret voivat tuoda työyhteisön ja yrityksen innovoinnin sekä työtapojen kehittämiseen.

Uudet ajatukset ja näkökulmat sekä innostuminen nousee avoimissa vastauksissa etuina kokemattoman henkilön palkkaamisessa

“Nuorilla on intoa ja ei vielä opittuja tapoja, omaksuvat uutta helposti jos asia kiinnostaa.”

”Kokematon saattaa olla jopa motivoituneempi ja ei ole ennakkoluuloja työtä kohtaan.”

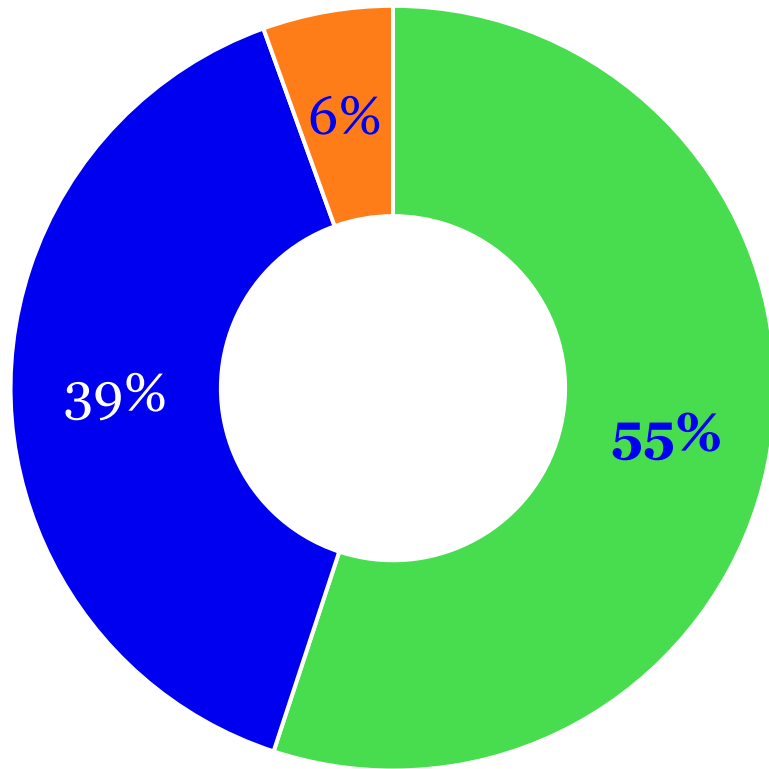
“Ennakkoluulottomuus, avoimuus, tietämättömyys työelämästä tuo sellaisia kysymyksiä joita itse pitää itsestään selvyytensä mutta ovat avaavia työpaikan keskeisten tehtävien suhteen.”

”Nuoren saa opetettua talon tavoille ilman vanhoja ”pinttyneitä” tapoja.”

”Tuoreet näkökulmat ja mahdollisuus tehdä asioita helpommin uusilla työtavoilla.”

”Hän katsoo asioita boksin ulkopuolelta. Hänet voi kouluttaa yrityksen tekemisen ja ajattelun tavoille.”

Yli puolella vastanneista on vielä unelmia ja haaveita

■ Kyllä ■ En ■ En osaa sanoa

Yrityspäätäjien haaveet liittyvät osaamisen, merkityksellisyyden ja vaikuttamisen kasvattamiseen.

Seuraavat asiat nousivat useimmin esiin vastaajien unelmissa:

- **Elämästä nauttiminen**, joka sisältää jatkuvaa oppimista ja uuden oppimista, mutta myös terveenä pysymistä.
- **Muiden auttaminen ja merkityksellisyys**, joka tarkoittaa ammatillista ja hyvinvoinnin tukemista, mentorointia, yhteiskunnallista vaikuttamista ja ympäristöasioiden edistämistä .
- **Yrityksen menestys**, joka tarkoittaa kasvuyrityksen johtamista ja menestyvän yrityksen rakentamista.

Itsensä kehittäminen, auttaminen ja uuden oppiminen nousee vastaajien unelmissa

“Olen pienestä asti ollut melko sosiaalinen tai hyvä sosiaalisissa tilanteissa. Pidän ja pidän siitä, kun voin olla avuksi. Sitä kautta alkoi muodostumaan haave olla tekemässä jotakin merkityksellistä, jossa olisi liiketoiminta kuitenkin mukana.”

” Toivon, että en koskaan tule isoksi, vaan saan nauttia ja oppia jokaisesta päivästä”

“Olen 42 vuotias, johtajapositioita pian 10v tehnyt, edelleen opiskelen, edelleen opiskelen itseäni ja itseni johtamista, sekä edelleen pohdin mitä teen isona. =) Jatkuvaa oppimistahan tämä elämä on”

” Jossain välissä haluan irrottautua oman yrityksen jokapäiväisestä toiminnasta ja auttaa omalla ammattitaidolla ja kokemuksella muita yrityksiä, henkilöitä ja organisaatioita menestymään.”

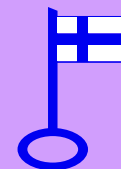
” Haluaisin olla menestyneen rakennusyrityksen johtaja, jossa pystyisin tarjoamaan monelle osaavalle työntekijälle hyvä ja vakaan työpaikan, jossa myös työntekijät pääsevät hyviin tienesteihin ja toteuttamaan hienoja projekteja”

Nollatilanne-tutkimus

Nuoret

Online-kyselyn ja nuorten työpajojen
yhteenvedo ja tulokset

**SUOMALAINEN
TYÖ**

Totetutus

- Nuorten Akatemia toteutti neljä työpajaa Nollatilanne-kampanjaan liittyen
 - Työpajan alussa nuoret vastasivat työelämäaiheiseen kyselyyn
 - Työpajassa nuoret vastasivat pareittain tai pienryhmissä kysymyksiin työelämästä
- Neljä työpajaa järjestettiin
 - 26.3.2025 Ranua, yläkoulu 8-9lk, 9 oppilasta
 - 26.3.2025 Helsinki, Konepajan lukio, 19 opiskelijaa
 - 4.4.2025 Pietarsaari, Ammattikoulu Optima, 11 opiskelijaa
 - 4.4.2025 Kokkola, Ammattikorkeakoulu Centria, 17 opiskelijaa
- Kyselyyn vastasi 56 oppilasta työpajojen alussa

Pohdintaa tuloksista

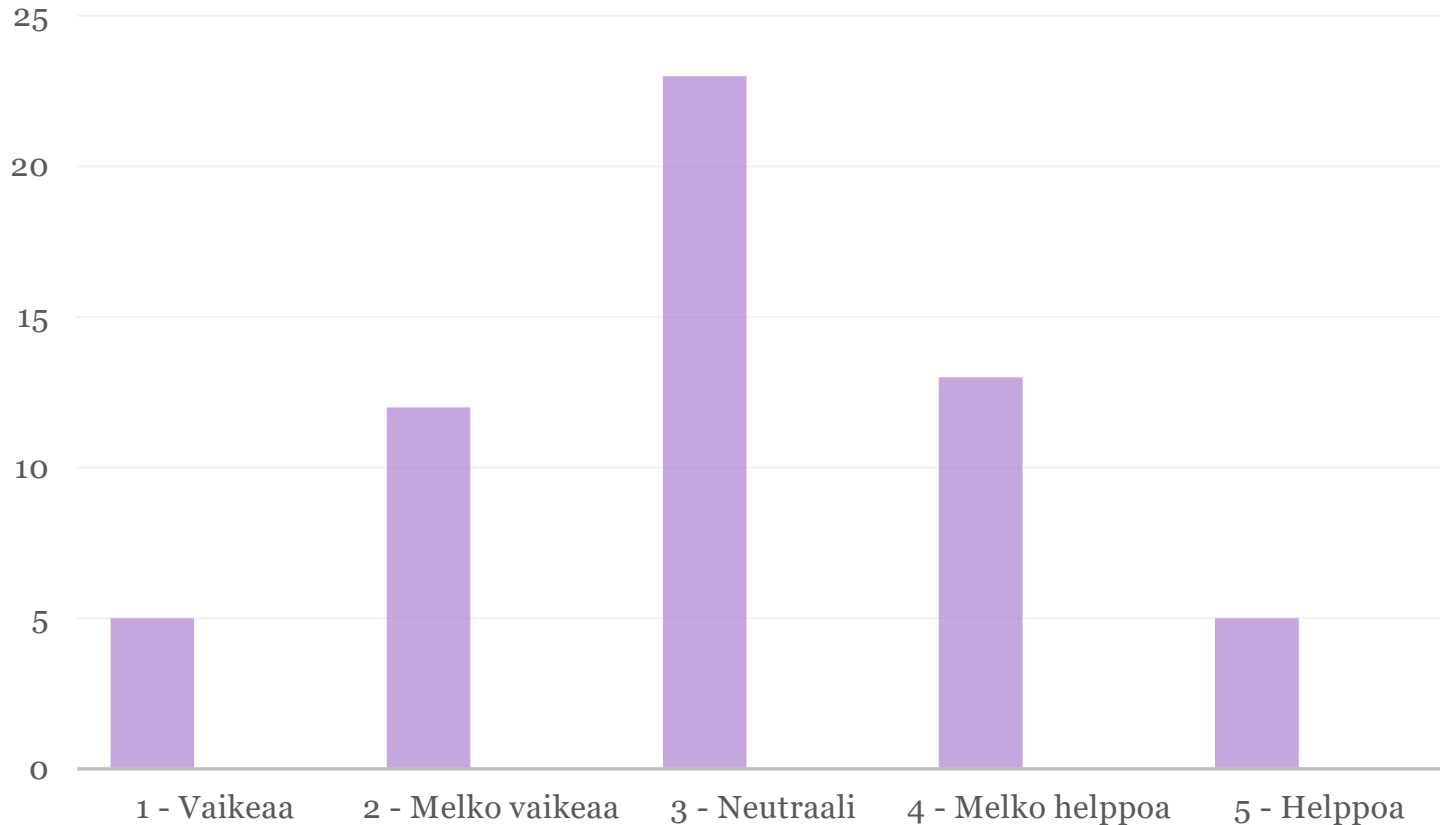
- Ei ole mitään merkkejä, etteikö työ motivoisi nuoria, kunhan se on aktiivista ja kiinnostavaa ja siinä voi kehittyä sekä edetä.
- Alussa nuoret tarvitsevat tukijärjestelyjä, että he pääsevät alkuun: työnantajien vastaanottoa ja ennakkoluulottomuutta, harjoittelu- ja kokeilupaikkoja, yhteiskunnan tukea jne. Työkokemukseen vetoaminen koetaan epäreiluksi, nuoret oppivat.
- Työelämän pelisäännöt tiedostetaan, ja toisaalta työyhteisöltä odotetaan hyvää ilmapiiriä ja kannustavuutta, ja työelämältä joustoa. Työnantajien odotetaan olevan mukavia ja reiluja.
- Unelmat ovat maanläheisiä, riittävä toimeentulo ja järkevä työn ja vapaa-ajan suhde on toiveena. Toivotaan, ettei työ kuluta loppuun. Työstä pitää saada riittävä korvaus, mutta alussa ollaan valmiita joustamaan, kunhan pääsisi alkuun.
- Kaikissa ryhmissä oli työhaluja, ja mitä nuorempia, sitä kaikkiruokaisempia työn ja työaikojen suhteen. Vanhemmilla opiskelijoilla luonnollisesti oman alan työt mielessä. Kaikissa ryhmissä kiinnostus työtä kohtaan oli ilmeinen ja suurin osa oli hakenut tai hakemassa kesätöitä, vanhemmista opiskelijoista kaikki. Osalla oli oman alan töitä, osalla ns. hanttihommia ja muutama oli vielä ilman.

Kyselyn tulokset

Yhteenveto

**SUOMALAINEN
TYÖ**

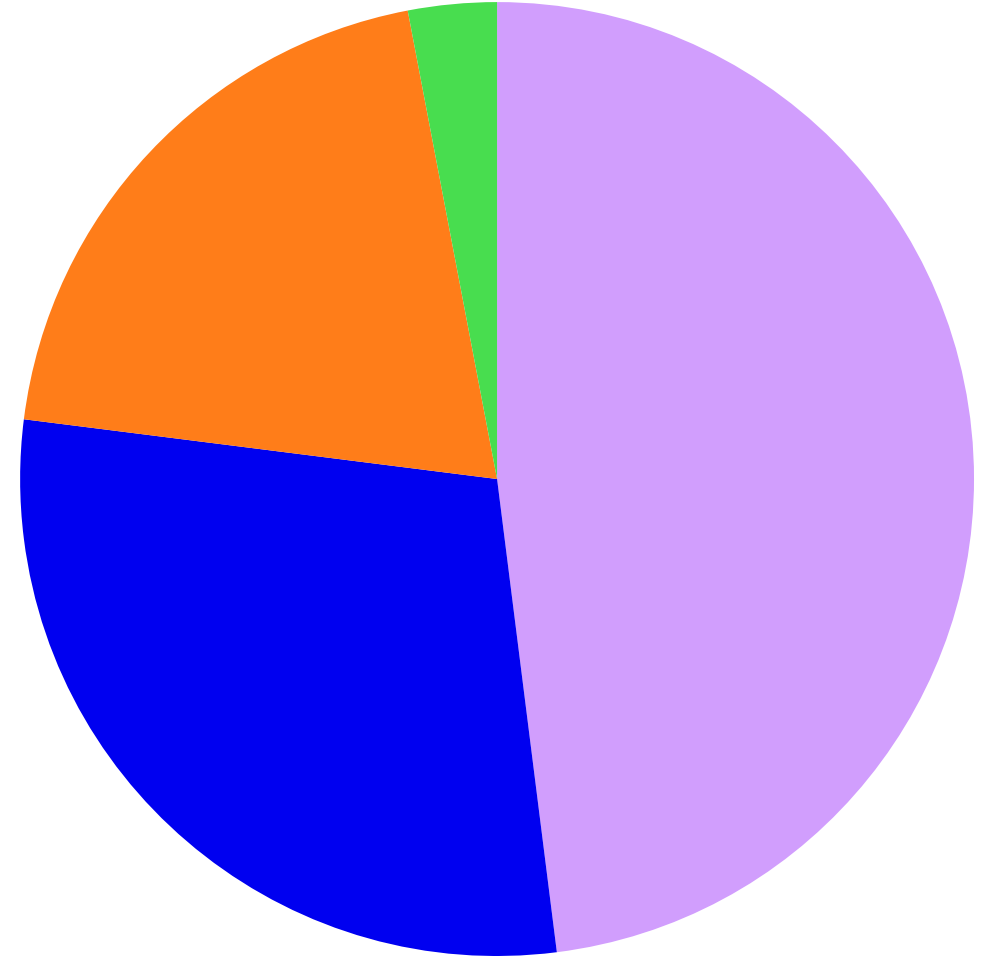
Millainen mielikuva tai kokemus sinulla on ensimmäisen työpaikan (esim. kesätyön) tai oman alasi ensimmäisen työn saamisesta?

- ☐ 5 vastaajaa koki työpaikan saamisen vaikeaksi
- ☐ 12 vastaajaa piti sitä melko vaikeana
- ☐ 23 vastaajaa koki sen ei vaikeaksi eikä helpoksi
- ☐ 13 vastaajaa piti sitä melko helppona
- ☐ 5 vastaajaa koki työnsaannin helpoksi

Millaisina olet kokenut työnhakuprosessit?

- 48% vastaajista koki työnhakuprosessin kielteisenä
- 29% suhtautui siihen neutraalisti (ei selvästi positiivisesti eikä negatiivisesti)
- 20% oli siitä myönteinen kokemus
- 3% oli vastaamatta

Millaisina olet kokenut työnhakuprosessit?

Haasteet työnhaussa:

"Työn hakeminen on turhauttavaa tapauksissa, joissa ei saada hakuun vastausta lainkaan."

"Tuntuu aika jännältä ja välillä jopa haastavalta. Usein jännittää se että miten työnantaja näkee mua.
Esimerkiksi kattooiko työnantaja vaan mun aiempia kokemuksia tai kokemusten puutetta tai kattooiko hän minun halun oppia"

"Vaikkemmalta kun kuvittelin"

Neutraalinen suhtautuminen:

"Omalta osaltani työnhakuprosessit ovat olleet suhteellisen helppoja, mutta tiedän että on myös paljon vaikeita työnhakuprosesseja"

"Vaihtelee. Jos hakee tällä hetkellä perus duunia, on se sitten kesätöitä tai harjoittelua, tai työpaikkaa muuten arjelle niin voi olla vaikeaa. Jos on tarkempi tutkinto ja ala se voi vaihdella enemmän helpommaksi/vaikeammaksi."

Positiiviset kokemukset:

"Olen kokenut sen ihan helpoksi, on ollut etuja kun tuntee työnantajan."

"Ensimmäiset/ainoat 2 kesätyöpaikkaani oli erittäin helppo saada toisella osallistuini silloin aika uuteen tutustu työelämään palkalliseen 2 -viikon jaksoon. Sinne ainoa kriteeri pääsulle oli se että ei ole aikaisempaa kesätyökokemusta."

"Enkelt, är bara så bra att de inte kan säga nej"

Mitä etuja on kokemattoman nuoren palkkaamisessa?

♦ Motivaatio ja oppimishalu

- "Nuoret ovat yleensä halukkaampia oppimaan uusia asioita"
- "motivoituneita, tahdonvoimaa, halu tehdä hyvä ensivaikutus"
- "nuorilla on enemmän motivaatiota"

♦ Muovautuvuus ja koulutettavuus

- "Voi kouluttaa työnkuvaan juuri omalla tavalla"
- "Työpaikka voi itse kouluttaa nuoresta hyvän työntekijän"
- "Voi opettaa alusta asti uudelle teknologialle"

♦ Kustannustehokkuus

- "Halpa palkata"
- "billig arbetskraft??"

♦ Uudet näkökulmat ja ideat

- "...Luovuus, energiaa ja motivaatiota. "
- "Uusia näkökulmia asioihin, kehittämis ehdotuksia, ajantasaiset opinnot alla"
- "Hän on oppinut paljon koulussa ja harjoitellut tulevaisuutta varten. "

♦ Energia ja asenne

- "Energin och positiviteten"
- "Saa motivoituneen sekä toivottavasti energisen ja positiivisen työntekijän"
- "Ei ole ennakkoluuloja"

♦ Mahdollisuus pitkäaikaiseen työntekijään

- "Kokemattomasta nuoresta voi saada pitkä aikaisen työntekijän."
- "Kan bli framtida anställda"

Millaisia huolia sinulla on liittyen työn saamiseen?

Pelko siitä, ettei saa töitä ollenkaan

– Yleisin huoli liittyy työllistymisen epävarmuuteen ylipäättänsä.

Kokemuksen ja osaamisen puute

– Monet kokevat, etteivät ole tarpeeksi osaavia tai ettei heitä palkata ilman aiempaa kokemusta.

Työpaikan mielekkyys ja sopivuus

– Huolia siitä, löytääkö työn josta oikeasti pitää, tai sopiiko itse työtehtävään.

Sosiaalinen epävarmuus ja työnantajien asenteet

– Huolia siitä, miten pärjää työyhteisössä, työnantajan suhtautumisesta, sekä pelko tehdä virheitä.

Stressi ja paineet tulevaisuudesta

– Useat mainitsevat stressin, aikapaineet ja epävarmuuden siitä, miten koulutus johtaa työelämään.

"Huolia nousee ettei löydä kunnon työpaikkaa vaikka kuinka monta hakemusta lähettää. Kyllähän sitä harjoitusta ja kokemusta on pakko saada jotenkin. "

"Että saanko ikinä mieluisaa työpaikkaa"

"Minkälaisia ihmisiä siellä on ja onko heidän kanssa kiva työskennellä."

"Att göra fel eller inte vara tillräckligt bra "

"Koulunkäynti ollut turhaa mikäli ei töitä löydy"

Millaisia haaveita sinulla on liittyen työn saamiseen?

Työ missä viihtyy

– Moni toivoo mielekästä, kiinnostavaa ja helppoa työtä, jossa viihtyy ja saa tehdä sitä mistä tykkää.

Hyvä työilmapiiri ja yhteishenki

– Tärkeää on hyvä porukka, tuki, ja työympäristö jossa on mukava olla.

Riittävä tai hyvä palkka

– Joillekin hyvä palkka on tärkeä motivaattori.

Työ omalta alalta tai omien kiinnostusten mukaan

– Useat haaveilevat pääsevänsä työskentelemään juuri omalla alalla.

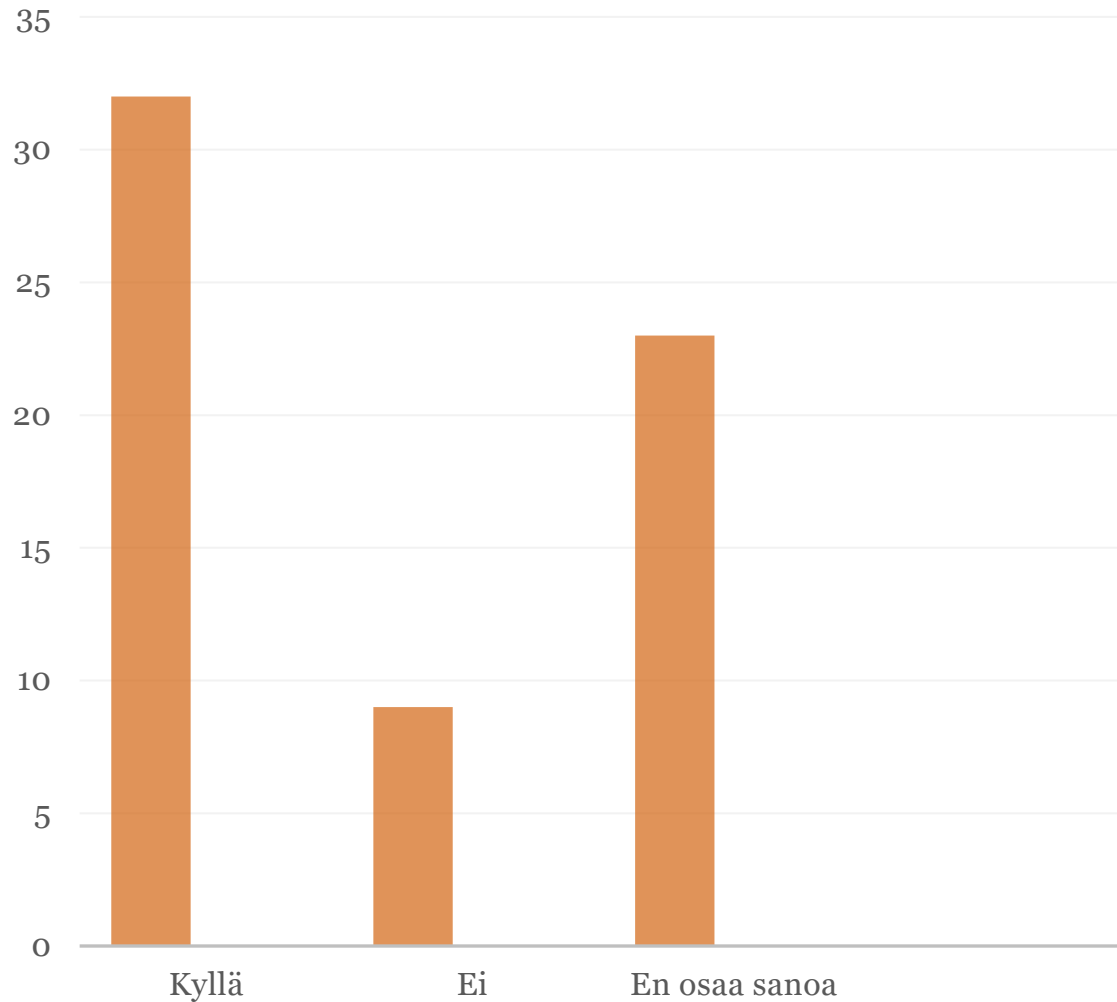
"Että saan
tehdä sitä mitä
haluan ja että
se on
mielekästä"

Haluaisin paikan,
jonka avulla voisin
elättää itseäni, ja jossa
en pala loppuun joka
päivä.
Säästöjen keryy olisi
myös aika kivaa.

"Saada oman alan
hommia"

"Suurimmista haaveistani olisi että työpaikan
yhteishenki olisi hyvä
ja ihmiset tulisivat hyvin toimeen toistensa kanssa."

Pohditko, ”mitä haluaisit tehdä isona”? 😊

Jos vastasit kyllä, mitä pohdit ja miksi?

”En tiedä mitä haluaisin tehdä ja tuntuu että ei ole kerrottu tarpeeksi mahdollisista työllistymismahdollisuuksista”

”Haluaisin löytää työn joka vastaa arvojeni ja jonka koen olevan palkitsevaa. Vaikea tällaista työpaikkaa löytää ihan tuosta vaan.”

”Olen pohtinut, mistä oppiaineista tykkään ja miten niistä olisi hyötyä minun uravalinnassa.”

”Mielestäni on tärkeää edes pohtia, mitä haluaisi tehdä, vaikkei olisi täyttä varmuutta.”

”Utvecklas vidare och leta efter mig själv i något nytt”

Työpajojen tulokset

Yhteenveto

SUOMALAINEN
TYÖ _____

Yhteenveto työpajoista

- Enemmän mahdollisuuksia nuorille, mahdollisuus näyttää taitonsa ja motivaationsa
- Alussa TET- ja työharjoittelupaikat sekä oma aktiivisuus ja suhteet tärkeitä
- Ilman kokemustaustaa CV:n kirjoittaminen turhauttaa ja aiheuttaa häpeää
- Työnantajien avulias, ystävällinen ja ihmisläheinen suhtautuminen nuoriin tärkeää
- Raha motivoi työelämään, samoin kehittyminen ja sosiaaliset suhteet
- Työelämän pelisääntöihin suhtaudutaan luottavaisesti
- Opintojen oheen töitä eri tavoin, työelämässä tasapainoisesti
- Odotuksena tekemistä, kokemusta, kehitystä, toimeentuloa, viihtyvyyttä
- Huolena huomiotta jääminen, epäonnistuminen, epärealistiset odotukset ja vääränlaiseen työhön joutuminen
- Nuorille tulee rakentaa polku työuralle: turvallinen alkua ja kiinnostava eteneminen

Enemmän mahdollisuuksia nuorille, mahdollisuus näyttää taitonsa ja motivaationsa

	Viestit työelämälle	Suorat lainaukset
AMK	Tsemppaavat viestit, unelmien tavoittelu, kannustus aktiivisuuteen ja omaan tekemiseen.	"Tee hommia mistä tykkäät" "Jahtaa unelmiasi!" "Hae jatkuvasti, ja tee mitä pystyt"
Lukio	Enemmän mahdollisuuksista nuorille, erityisesti ilman kokemusta. Motivaation ja potentiaalin arvostaminen tärkeää.	"Alaikäisille paremmat mahdollisuudet" "Kaikilla on potentiaalia"
Amis	Konkreettisia toiveita kuten joustava työaika ja hyvä palkka. Rehellinen ja reilu kohtelu, mahdollisuus näyttää taitonsa.	"Man måste ge unga människor en chans så att de kan visa sig från sin bästa sida" "Va int skit"
8-9 lk	Positiivinen ja kannustava sävy. Toivotetaan onnea ja peräänkuulutetaan motivaatiota, uskallusta ja sosiaalisuutta.	"Motivaatiota, uskallusta ja sosiaalisuutta" "Ottakaa meidät – never stop the grind"

Teema 1: Nollatilanne

Ryhmiin vastaukset

SUOMALAINEN
TYÖ

Alussa TET- ja työharjoittelupaikat sekä oma aktiivisuus ja suhteet tärkeitä

	Kuinka saada jalka oven väliin, kun ei ole vielä työkokemusta?	Suorat lainaukset
AMK	Suhteet, persoona esiin, omat projektit, aktiivisuus, motivaatio, vaatimattomista töistä aloittaminen.	"Työhaussa korostuu, jos ei ole kokemusta, onko suhteita" "Työpaikkoja viedään suhteiden avulla, mikä on huono juttu"
Lukio	TET-jaksot, vapaaehtoistyöt, aktiivisuus, kiinnostuksen näyttäminen, kesätyöt.	"Näytä, että et hae vain rahan takia" "Aloita hakemalla paljon kesätöitä"
Amis	Soittaminen, paikan päälle meneminen, harjoittelu (vaikka palkaton), keinoja korostaa osaamista	"Man borde försöka få någon erfarenhet, också obetald praktik" "Fara till arbetsplatsen och fråga"
8-9 lk	TET, sukulaisten ja tuttujen kautta, tutustuminen eri työpaikkoihin.	"Tetin kautta" "Sukulaisten ja tuttujen kautta"

Ilman kokemusta CV:n kirjoittaminen turhauttaa ja aiheuttaa häpeää

	Millaisia tunteita CV:n kirjoittaminen nostaa, kun ei ole juurikaan työkokemusta?	Suorat lainaukset
AMK	Häpeä, turhautuminen, ahdistus, tyhjyyden tunne, toivottomuus.	"Häpeän tunnetta, varsinkin jos on jo vähän enemmän ikää eikä työkokemusta oo" "Turhauttaa oman osaamisen vuoksi"
Lukio	Jännitys, stressi, pelko, epävarmuus, kokemus riittämättömyydestä.	"Tuntuu kuin olisi pitänyt aloittaa nuorempana ja että olisi pitänyt yrittää saada koko ajan kaikkialta kokemusta"
Amis	Epämukavuus, epäily työnantajan suhtautumisesta, CV:ssä voi liioitella osaamista.	"Det kan vara obehagligt, du behöver skaffa dig kompetens och kunskap för att visa arbetsgivaren att du kan göra ett bra jobb"
8-9 lk	Epävarmuus, jännitys, stressi, kokemuspuutteen aiheuttama huoli.	"Jännitystä" "Stressiä ja epävarmuutta" "Ei oo kokemusta [CV:stä]"

Työnantajien avulias, ystävällinen ja ihmisläheinen suhtautuminen nuoriin tärkeää

	Ideoita työnhakuun — miten toivotte työnantajien toimivan?	Suorat lainaukset
AMK	Reilu ja ihmisläheinen kohtelu, selkeä viestintä, kasvokkaiset haastattelut, palautteenanto.	”Hyvä viestintä haun aikana” ”Kohtelu ihmismäistä” ”Ei videohaastatteluja vaan live”
Lukio	Ei ennakkolukuja, potentiaalin huomiointi, tuki ja ohjaus, enemmän mahdollisuuksia alaikäisille.	”Jos ei saa kyseistä paikkaa, voisi ohjata toiseen paikkaan ja auttaa” ”Ei katsottaisi vain kokemusta, koska kaikkien pitää aloittaa jostain”
Amis	Palkataan harjoitteluun ja nuoria ylipäättään.	”Anställa personer på praktik” ”Anställa unga människor”
8-9 lk	Kiltti ja ymmärtävä työnantaja, hyvä perehdytys ja ilmapiiri, tasa-arvoisuus.	”Ohjaa eikä suutu jos ei heti opi” ”Työnantaja olisi mukava ja kohtelias”

Teema 2: Motivaatio

Ryhmien vastaukset

**SUOMALAINEN
TYÖ**

Raha motivoi työelämään, samoin kehittyminen ja sosiaaliset suhteet

	Mikä motivoi hakemaan töitä ja lähtemään työelämään?	Suorat lainaukset
AMK	Raha, itsensä kehittäminen, merkityksellinen työ, pakko elättää itsensä.	"Tuntee, että on tärkeä pala sitä työyhteisöä" "Se, että voi tehdä työtä mistä tykkää" "On pakko"
Lukio	Raha, työkokemus, uuden oppiminen, alaan tutustuminen, työyhteisö, etätyöt.	"Omaan alaan tutustuminen" "Uudet kaverit"
Amis	Raha, sosiaalinen elämä, itsenäisyys.	"Att man får betalt" "Om man vill vara självständig och klara sig på egen hand måste man arbeta. Det är den bästa motivationen "
8-9 lk	Raha, työkokemus ja –kaverit, eläke.	"Työkokemus, työkaverit, palkka, eläkekertymä"

Työelämän pelisääntöihin suhtaudutaan luottavaisesti

	Miten töissä ollaan ja miltä työelämän ns. pelisääntöihin sopeutuminen tuntuu?	Suorat lainaukset
AMK	Jokaisella työpaikalla omat säännöt, sopeutuminen osa prosessia.	”Erikoiselta; jokaisessa työpaikassa hieman eri pelisäännöt, niin tuntemukset vähän erilaiselta”
Lukio	Jännittää. Säännöt ovat melko tuttuja koulusta. Riippuu henkilöstä.	”Käyttäydytään asiallisesti ja ahkerasti” ”Työelämän pelisäännöt kuulostaa saavutettavilta, sillä ne eivät eroa koulun säännöistä”
Amis	Sääntöjen noudattaminen tuntuu turvalliselta ja vastuulliselta.	”Känns bra att jobba med personer som är bra” ”Att följa reglerna känns tryggt”
8-9 lk	Alku voi olla vaikea, mutta säännöt oppii; paikalla ollaan ajallaan.	”Alussa voi tuntua vaikealta mutta lopulta se helpottuu ”Mennään ajoissa työpaikalle eikä lähdetä liian aikaisin töistä, töissä ollaan työpaikan sääntöjen mukaan”

Opintojen oheen töitä eri tavoin, työelämässä tasapainoisesti

	Kuinka paljon työtä haluatte tehdä ja milloin?	Suorat lainaukset
AMK	Työelämässä päivätyö, virka-aika, ei liikaa kuormitusta, joustavuus.	"Riippuu ihmisestä ja elämäntilanteesta" "Sopivasti, ettei pala loppuun"
Lukio	Opintojen oheen arki-iltoina, viikonloppuisin, kesätyöt. Työelämässä ei uuvuttavasti, riittävästi vapaa-aikaa.	"Opiskeluiden ohessa on mahdollista tehdä töitä kohtuullisella viikkotuntimäärällä, esim. 6 tuntia viikossa"
Amis	Työelämässä päivätyö, 6–8 h, ei yötöitä, eläköitymiseen tai vaurastumiseen saakka työntekoa.	"Hur mycket som helst, så länge det är på dagen och inte på natten" "Jobba tills man är pensionerad eller tills man har mycket pengar"
8-9 lk	Työelämässä 5–6 / 6-8 h arkipäivisin. Myös ylitöihin ja viikonloppuihin kiinnostusta, ellei sarkasmia 😊	"Paljon ylitöitä, myös viikonlopputyöt käy" "Itselle sopivia työvuoroja"

Teema 3: Työelämäodotukset

Ryhmien vastaukset

**SUOMALAINEN
TYÖ** _____

Odotuksena tekemistä, kokemusta, kehitystä, toimeentuloa, viihtyvyyttä

	Millaisia odotuksia ja haaveita teillä on työelämään liittyen?	Suorat lainaukset
AMK	Mielekäs työ, urakehitys, hyvä palkka, matalan kynnyksen mahdollisuudet.	"Kun löytyisi mielekästä työtä – siitä se kaikki oikeastaan lähtee" "Odotetaan kovasti, että olis oman alan töitä. Maailmankuva on muuttuva, eikä tiedä, mihin suuntaan se menee"
Lukio	Unelmatyö, hyvä ilmapiiri, etätyöt, itseohjautuvuus, vaihtelevuus.	"Nuorena mahdollisimman monelta alalta kokemusta, että tietää mitä haluaa vanhempänä"
Amis	Työpaikka ja taloudellinen vakaus.	"Ha en bra ekonomi, int behöva tänka på pengar"
8-9 lk	Mukava ilmapiiri, tekemistä riittää, kohtuullinen palkka.	"On koko ajan tekemistä" "Että tykkään työstä ja hyvä palkka"

Huolena huomiotta jääminen, epäonnistuminen, epärealistiset odotukset ja vääränlaiseen työhön joutuminen

	Entä pelkoja ja epävarmuutta?	Suorat lainaukset
AMK	Epäonnistuminen, jumiutuminen tai umpikuja, epäpätevyyden tunne, maailmantilanne.	”Epäonnistumisen pelko sekä jumiutuminen työhön, josta ei pidä” ”Työnantajan korkeat odotukset”
Lukio	Työttömyys, huono työpaikka, ei kokemusta, ei sopeudu.	”Jos on liian vaikeaa” ”Jos työ ei vastaakaan odotuksia” ”Jos ei pääse mukaan”
Amis	Työnantaja laiminlyö työnhakuprosessin aikana, haastattelut, ei osaa työtehtävää, rikkoo jotain, miljöö.	”Rädsla att inte få jobb, att arbetsgivaren aldrig ringer tillbaka ”Brist på erfarenhet, arbetsmiljö, intervjuer”
8-9 lk	Epäonnistuminen, väärä työ, ei pelkoja.	”Työssä epäonnistuminen” ”Jos työ ei olekaan sopiva” ”Ei ole [pelkoja]”

Nuorille tulee rakentaa polku työuralle: turvallinen alku ja kiinnostava eteneminen

	Millaisiin töihin mielestänne nuoria tulee palkata, miksi?	Suorat lainaukset
AMK	Mahdollistavat osaamisen näyttämisen, mielekkäitä, kaikkiin / ei rajoituksia, hyvä perehdytys.	”Yksinkertainen työ, jota voi sakaalata ja hyvällä tavalla hankaloittaa” ”Tulevaisuuden alojen yrityksiin”
Lukio	Monipuolisesti, mutta ei ylikuormittavia. Asiakaspalvelu, helppo aloitus.	”Nuorten tulisi saada kaikenlaista työkokemusta, jotta tietäisivät, mitä haluaa tehdä tulevaisuudessa ”Asiakaspalvelu, sillä monilla nuorilla on suullisia kanssakäymistaitoja”
Amis	Perustehtävät, kuntatyöt, fyysiset työt, joissa saa kokemusta.	”Grundläggande tjänster, för att få erfarenhet och att vara redo för ett sådant ansvar ”
8-9 lk	Helppoja, kiinnostavia, aktiivisia, alkuun parin kanssa.	”Aktiivisiin, ettei lopu kiinnostus” ”Monipuolisiin töihin, alkuun sellainen työ, missä tehdään parin kanssa”